

MarCon Wind Power AB,
Ängelholm,
info@marcon.se.

Ber att få komma med följande synpunkter till det utskickade samrådet angående vindkraftpark på Utgrunden i Kalmarsund, det så kallade Nya Utgrunden.

Samrådsdokumentet hänvisar genomgående till den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ännu inte finns, men som ska tas fram. Denna måste få avgörande betydelse för en eventuell tillståndsgivningen av 13–17 vindkraftverk på ca 270 meters höjd vardera inom ett område så stort som 26 kvadratkilometer mitt i Kalmarsund mellan Bergkvara och Degerhamn.

Samrådsdokumentet ger en bild av hur MarCon önskar visa att man med "aktuell och bästa tillgängliga teknik" önskar skapa "en effektiv och hållbar anläggning med så stor positiv effekt som möjligt på klimat, ekonomi och miljö" (Stycke 3). En rad frågetecken inställer sig emellertid.

Södra Ölands odlingslandskap utsågs år 2000 av UNESCO till ett av vår planets världsarv. "Ett världsarv är ett kulturminne eller naturminne som är så värdefullt att det är en angelägenhet för hela mänskligheten att bevara det för framtida generationer. Det är en plats, miljö eller objekt som på ett unikt sätt vittnar om jordens och människans historia. När platsen, miljön eller objektet upptagits på Unescos världsarvslista ska de garanteras skydd och vård för all framtid. Världsarvslistan grundar sig på *Unescos konvention om skydd för världens natur- och kulturarv* som antogs 1972. Sverige undertecknade konventionen 1985 och är därmed en av de över 190 nationer som åtagit sig att skydda de egna världsarven och att hjälpa andra länder att värna om sina. Världsarven kan lära oss om både naturens och människans historiska mångfald och kraft. Ett naturobjekt kan visa exempel på viktiga utvecklingssteg i jordens historia, representera pågående ekologiska eller biologiska processer, vara ett landskap med exceptionella skönhetsvärden eller hemvist för utrotningshotade djurarter". "När man hör ordet världsarv tänker nog många på vackra platser eller byggnader som måste skyddas från människans framfart. Med det öländska världsarvet är det snarare tvärtom, här ska samspelet mellan människa och natur skyddas och garanteras" (sodraoland.se/hela-sodra-oland-ar-ett-varldsarv). Se vidare whc.unesco.com

Världsarvet på södra Öland gäller inte i förstone odlingarna utan själva landskapet. "Södra Ölands landskap är präglad av dess långa kulturhistoria och anpassningen till de naturliga förutsättningarna i form av platsens geologi och topografi. Södra Öland är ett unikt exempel på mänsklig bosättning där de olika landskapstyperna på en enskild ö tagits till vara på ett optimalt sätt" (Ur Unescos Världsarvskommittés motivering).

Att stå uppe på landborgen, till exempel vid Gettlinge gravfält, och se västerut över öppna fält och vatten är en existentiell upplevelse som griper tag i vem som helst. Så har det sett ut i tusentals år. Visst har det funnits väderkvarnar på landborgskanten, vid just Gettlinge gravfält står en kvar, men inget kan jämföras med det ingrepp i landskapet som en vindkraftpark i Kalmarsund med gigantiska, ständigt snurrande och blinkande vindkraftverk skulle innebära.

Med hänsyn till ovanstående måste man fråga varför inte Svenska Unescorådet finns med i samrådsdokumentets sändningslista. Påminner om att Elbes dalgång i Dresden 2009 förlorade sin status som världsarv på grund av byggnationen av en bro över dalgången. Det ansågs allmänt som en "pinsamhet".

I samrådsdokumentet nämns inget om de **varningsljus som är föreskrivna** för dylika parker. Varje vindkraftverk inom detta stora område i Kalmarsund kommer att behöva ha dels rött blinkande

varningsljus, dels vitt blinkande varningsljus med högre intensitet på dagen och lägre på natten. Det sägs enbart att "vid utblick över sundet kommer vindkraftparken att utgöra ett påtagligt synintryck" och att vindkraftverken "blir väl synliga vid utblickar över Kalmarsund från delar av kulturlandskapet" (6.8.2).

Det är svårt att visualisera hur stor visuell påverkan en vindkraftpark av beskrivna dimensioner inom ett så kort avstånd som 5 km över öppet vatten från Degerhamn kommer att ha. Ett försök med perspektiv från Grönhögen och Albrunna har gjorts på bloggen <https://evadillnerblog.wordpress.com/2021/12/06/visualisering-vindkraft-vid-utgrunden-i-kalmarsund/>. Klart är att påverkan måste beskrivas såsom betydande.

Dokumentet beskriver inte heller tillfredsställande de **reflexfenomen** som kommer att uppstå när solen lyser på vingarna. Detta är ensamt inte ett stort problem men ingår i frågan om visuell påverkan.

I stycke 4.6.5 sägs att MKB kommer att innehålla beräkningar för hur det "aerodynamiskt **svischande ljud** som uppkommer från rotorbladens passage genom luften" och som inte "tränger ned under vattenytan utan sprids över vattnet" kommer att påverka till exempel oss som bor utmed stranden i Degerhamn. Nyare forskning har uppmärksammat ljudmiljöns betydelse för upplevd hälsa, vilket gäller inte minst för lågfrekventa ljud. Det är en anledning till att vi ser detta som viktigt.

Samrådsdokumentet redogör för olika rapporter och mätningar för vindkraftparkers inverkan på djurlivet. En genomgående kommentar från MarCon är att påverkan kan bedömas som liten eller ingen alls. Vi menar att i en seriös miljökonsekvensbeskrivning måste frågan problematiseras ytterligare.

Det gäller frågan hur **sålar**, som enligt 6.7.2 "har hörförmåga inom frekvensområdet för driftljuden och därför troligen kommer att kunna höra driftbruset på längre avstånd", kommer att få sin möjlighet att kommunicera mellan olika individer störd.

Gällande **fladdermöss**, en art vars betydelse uppmärksammas mer och mer, sägs i 6.10.2 att "i området förväntas fladdermöss främst i samband med migrationen under vår och höst" och att "problem med fladdermusmortalitet omfattar främst en kortare tid under vår och sensommar-tidig höst". Under våren, sensommaren och tidiga hösten vet man alltså att vindkraftparken kommer att döda fladdermöss. Detta vill man åtgärda "genom att tillämpa driftsreglering". Betyder det driftspaus under nämnda relativt stora perioder? I Tyskland finns direktiv att vindkraftverk ska stängas ner när fladdermöss är i närheten, för att undvika att de dödas av de stora tryckskillnaderna som blir när de passerar vingarna. I MKB måste innebörden problematiseras av detta.

Gällande **fåglar** finns enligt 6.9.2 för ett antal arter "risker för direkta kollisioner samt att rastande fågel skulle avhålla sig från att utnyttja områdets potential som rast- och födosökningsområde". De arter som inte hinner undan vingarna är till exempel svan, trana, glada och örn. Dokumentet säger inför arbetet med MKB: "Då södra Kalmarsund är ett av Nordeuropas mest intensiva flyttfågelområden framstår det som särskilt angeläget att beakta den potentiella kollisionsrisken". Vi vill instämma och menar att stor hänsyn här måste tas.

Gällande de olika **fiskarter** som finns i Kalmarsund sägs i 6.5 att "alstrat ljud kan ge stress- eller undflyendereaktioner" och det beskrivs hur olika grupper av fiskar kan reagera på ljud. Vi menar att denna faktor är av betydelse i Kalmarsund som idag har stora problem med sitt fiskbestånd.

Gällande sydvästra Öland som **turist-och fritidsområde** med "turistattraktioner i första hand genom sin unika natur- och kulturmiljö med Ölands södra udde och Eketorps fornborg som ett par stora attraktionsobjekt" (5.14) fruktar vi negativa konsekvenser av Nya Utgrunden. Hela kusten är ett

växande område för naturturism innehållande vandringar, cykelturism, fågelskådning, historia, upplevelser, camping, fiske och bad. Den onekligen kommer att påverkas negativt av en vindkraftpark av typ Nya Utgrunden.

Vi önskar att dessa synpunkter tas med i utarbetandet av en miljökonsekvensbeskrivning för projektet Nya Utgrunden och vi framför som vår mening att Nya Utgrunden inte bör byggas med hänsyn taget till redan kända problemfaktorer.

Anders Alberius, domprost em.
ak@alberius.se

Kerstin Alberius, civilekonom
kerstin@alberius.se

Degerhamnsvägen 30, 386 63 Degerhamn

cc. Mörbylånga kommun
Länsstyrelsen, Kalmar